

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 50/2016-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. februára 2016 predbežne prerokoval sťažnosti Lesoochranárskeho zoskupenia VLK, občianske združenie, Tulčík 310, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, pre namietané porušenie základného práva na priaznivé životné prostredie zaručeného čl. 44 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy zaručeného čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na prístup k správne a súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia zaručeného čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. júna 2015 v konaní sp. zn. 7 Sžo/27/2014 a jeho postupom v tomto konaní, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. júna 2015 v konaní sp. zn. 7 Sžo/33/2014 a jeho postupom v tomto konaní, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 3. júna 2015 v konaní sp. zn. 9 Sžp/10/2013 a jeho postupom v tomto konaní, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. mája 2015 v konaní sp. zn. 5 Sžo/86/2015 a jeho postupom v tomto konaní a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti Lesoochranárskeho zoskupenia VLK, občianske združenie, vedené pod sp. zn. Rvp 12366/2015, sp. zn. Rvp 12641/2015, sp. zn. Rvp 12674/2015 a sp. zn. Rvp 12676/2015 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. III. ÚS 50/2016.

2. Sťažnosti Lesoochranárskeho zoskupenia VLK, občianske združenie, o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 31. augusta 2015, 3. septembra 2015 a 7. septembra 2015 doručené sťažnosti Lesoochranárskeho zoskupenia VLK, občianske združenie, Tulčík 310 (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na priaznivé životné prostredie zaručeného čl. 44 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na preskúmanie zákonnosti rozhodnutí orgánu verejnej správy zaručeného čl. 46 ods. 2 ústavy, práva na prístup k správne a súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie úkonov a opomenutí orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia zaručeného čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (ďalej len „Aarhuský dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 11. júna 2015 v konaní sp. zn. 7 Sžo/27/2014 a jeho postupom v tomto konaní, uznesením najvyššieho súdu z 11. júna 2015 v konaní sp. zn. 7 Sžo/33/2014 a jeho postupom v tomto konaní, uznesením najvyššieho súdu z 3. júna 2015 v konaní sp. zn. 9 Sžp/10/2013 a jeho

postupom v tomto konaní, uznesením najvyššieho súdu z 25. mája 2015 v konaní sp. zn. 5 Sžo/86/2015 a jeho postupom v tomto konaní.

Ako vyplýva zo sťažností, sťažovateľ ako účastník správneho konania oponoval povolenie výnimiek v konaniach o žiadostiach oprávnených subjektov o povolenie výnimiek zo zákazov ustanovených § 35 ods. 1 písm. a), resp. § 35 ods. 1 písm. a) a f) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody“), ktorými by boli povolené odstrel jedincov medveďa hnedého vo vymedzených lokalitách. Konanie bolo vedené na Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), konkrétne na základe žiadostí [REDACTED]

[REDACTED] ministerstvo požadované výnimky povolilo, pričom v podmienkach každej z povolených výnimiek a udeleného súhlasu vymedzilo aj časové úseky, v ktorých sa priznané práva mali využiť.

Sťažovateľ podal proti všetkým rozhodnutiam riadne opravné prostriedky (rozklady proti rozhodnutiam ministerstva).

O rozkladoch proti rozhodnutiam ministerstva rozhodol minister životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „minister“) tak, že v dvoch prípadoch zmenil prvostupňové rozhodnutia ministerstva o povolení výnimiek na odstrel chráneného živočícha, a to v časti výroku o podmienkach povolenej výnimky, platnosť ktorej predĺžil; vo zvyšku ponechal rozhodnutia bezo zmeny. V dvoch prípadoch rozklad zamietol a napadnuté rozhodnutie o povolení výnimky potvrdil.

Všetky druhostupňové rozhodnutia uvedených správnych orgánov napadol sťažovateľ žalobami podľa druhej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), ktoré doručil Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). V konaniach vedených na krajskom súde pod sp. zn.

1 S/41/2012 a sp. zn. 5 S/57/2012 sťažovateľ požiadal aj o odklad vykonateľnosti napadnutých rozhodnutí správnych orgánov. Týmto jeho žiadostiam krajský súd nevyhovel.

Krajský súd žaloby sťažovateľa rozsudkami č. k. 1 S/41/2112-127 z 9. januára 2014, č. k. 1 S/221/2012-72 z 20. februára 2014 a č. k. 5 S/57/2012-112 z 21. mája 2013 zamietol. Po vecnom preskúmaní žalobných dôvodov sformulovaných sťažovateľom v jeho žalobách dospel krajský súd k záveru o ich nedôvodnosti. Skonštatoval, že ministerstvo prostredia rozhodlo o žiadosti na základe dôkazov dostatočne preukazujúcich dôvodnosť obavy o bezpečnosť a zdravie obyvateľov obce, v ktorej intraviláne sa medveď voľne pohyboval, nakoľko, že prevyšuje záujem na ochrane živočíšneho druhu medveďa hnedého. Pokiaľ ide o zmenu prvostupňového rozhodnutia v konaní o rozklade, krajský súd považoval za zrejmé, že jej dôvodom bola výlučne potreba zabezpečiť realizovateľnosť výnimky, dokedy sa mal odstrel uskutočniť.

V konaní vedenom pod sp. zn. 5 S/247/2014 krajský súd dospel k záveru, že *«dňa 15. 12. 2014 uplynul čas, do ktorého bola povolená realizácia výnimky na odstrel medveďa hnedého v uvedenom poľovnom revíri. Táto skutočnosť má za následok, že odpadol predmet konania, lebo výnimka, ktorá bola obsahom rozhodnutia, už zanikla a neexistuje. Na uvedenom nič nemení ani to, že v čase podania žaloby rozhodnutie ešte bolo v časovom limite. Takýto právny názor vyplýva aj zo stanoviska správneho kolégia Najvyššieho súdu SR č. Snj 72/2013 zo dňa 24. 06. 2014, podľa ktorého pod „odpadnutím dôvodu na konanie“ treba rozumieť v prípade časovo limitovaného rozhodnutia aj stratu „platnosti rozhodnutia“ ako právny dôvod, ktorý má za následok odpadnutie predmetu konania v dôsledku uplynutia času, na ktoré bolo vydané.»*. Následne uznesením č. k. 5S/247/2014-40 z 13. januára 2015 konanie zastavil.

Všetky prvostupňové rozhodnutia krajského súdu napadol sťažovateľ odvolaniami.

Najvyšší súd uzneseniami z 11. júna 2015 v konaní sp. zn. 7 Sžo/27/2014, sp. zn. 7 Sžo/33/2014 a z 3. júna 2015 v konaní sp. zn. 9 Sžp/10/2013 odvolaniami napadnuté rozsudky krajského súdu zrušil a konania o žalobách sťažovateľa zastavil. Uznesením

z 25. mája 2015 v konaní sp. zn. 5 Sžo/86/2015 odvolaním napadnuté uznesenie krajského súdu potvrdil.

Najvyšší súd v zrušujúcich a súčasne zastavujúcich uzneseniach odkázal na stanovisko správneho kolégia najvyššieho súdu z 24. júna 2014 sp. zn. Snj 72/2013, z ktorého vyvodil, že *„neplatnosť povolenej výnimky o povolení na odstrel chráneného živočícha – medveďa hnedého, spôsobená uplynutím času, na ktorý bola výnimka povolená má za následok, že odpadol predmet konania, lebo výnimka, ktorá bola obsahom rozhodnutí už zanikla a neexistuje. Správny orgán, resp. súd preto môže (ba dokonca musí) zastaviť konanie o výnimke, a to v ktoromkoľvek štádiu konania.“*. Aplikujúc tento všeobecný názor na časové súvislosti posudzovaných prípadov najvyšší súd uviedol, že *„v čase rozhodovania súdu prvého stupňa už uplynul čas, na ktorý bola povolená výnimka preskúmaným rozhodnutím žalovaného. V dôsledku toho žalobou napadnuté rozhodnutie správneho orgánu stratilo platnosť (uplynutím času, na ktorý bolo vydané). To znamená, že v čase súdneho prieskumu už neexistovalo rozhodnutie, ktoré by mohlo byť predmetom súdneho preskúmania. Podmienky pre postup podľa V. časti druhej hlavy OSP preto splnené neboli. Súd prvého stupňa rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, keď žalobu na preskúmanie rozhodnutia, ktoré zo zákona stratilo platnosť zamietol.“*.

Sťažovateľ citujúc stanovisko správneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Snj 72/2013 z 24. júna 2014 v prvom rade namieta, že napadnuté rozhodnutia najvyššieho súdu boli vydané v konaniach, *„na ktoré nedopadá ani uvedené stanovisko“*. Ďalej sťažovateľ naznačuje, že zastavenie konania podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku prichádza do úvahy len v prípade splnenia podmienok stanovených v § 248 a v § 250d ods. 3 OSP, pričom akcentuje aj § 250i ods 1 OSP (pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia). Zo vzájomných súvislostí uvedených ustanovení potom uzatvára, že *„pokiaľ najvyšší súd zastavil konanie bez toho, aby na to existoval zákonom v ust. § 248 O. s. p. predvídaný dôvod, odňal tým sťažovateľovi možnosť konať pred súdom“*.

Sťažovateľ tvrdí, že napadnutými rozhodnutiami najvyššieho súdu je „ukrátený na svojich právach, keďže mu najvyšší súd odoprel právo ktoré mu vyplýva z čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru a urobil ho abstraktným a imaginárnym bez možnosti reálne sa domôcť preskúmania nezákonného rozhodnutia správneho orgánu. ...

Postup najvyššieho súdu v skutočnosti znamená, že nie len v tomto konaní, ale aj v mnohých ďalších konaniach o žalobách sťažovateľa, by tento bol zbavený možnosti reálne sa domôcť preskúmania zákonnosti rozhodnutí v oblasti ochrany prírody.

Sťažovateľovi bolo najprv krajským súdom nevyhovené v jeho žiadosti o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia... a neskôr najvyšším súdom odopreté preskúmanie jeho odvolania voči zamietavému rozsudku prvostupňového súdu, práve pre uplynutie doby platnosti výnimky.

Sťažovateľ vidí v argumentácii najvyššieho súdu zásadný problém spočívajúci v tom, že akceptovaním tohto názoru,... by [sa] účasť sťažovateľa v konaniach podľa zákona o ochrane prírody a krajiny stala úplne neúčinnou a nie viac než formálnou. Za týchto okolností by nebolo nielen možné uvažovať o akomkoľvek zmysle účasti sťažovateľa v konaniach týkajúcich sa životného prostredia vo všeobecnosti, ale ani o naplnení jeho práv, ktorých porušenie namieta touto sťažnosťou.“.

S ohľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po ich prijatí na ďalšie konanie vo vec samej takto rozhodol nálezom:

„Právo sťažovateľa Lesoochranárskeho zoskupenia VLK

- domáhať sa zákonným postupom svojho práva pred súdom Slovenskej republiky zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR,
- na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 Ústavy SR,
- domáhať sa na súde preskúmania zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy ukracujúceho ho na jeho právach zakotveného v čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky
- napadnúť v správnom a súdnom konaní úkony a opomenutia orgánov verejnej moci, ktoré sú v rozpore s vnútroštátnym právom v oblasti životného prostredia, podľa čl. 9 ods. 3 Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia,

- na spravodlivé súdne konanie zakotvené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd,

bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžo/27/2014 zo dňa 11. 6. 2015 (resp. „sp. zn. 7Sžo/33/2014 zo dňa 11. 6. 2015“, resp. „sp. zn. 9Sžp/10/2013 zo dňa 3. 6. 2015“, resp. „sp. zn. 5Sžo/86/2015 zo dňa 25. 5. 2015“) a postupom, ktorý mu predchádzal, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžo/27/2014 zo dňa 11. 6. 2015 (resp. „sp. zn. 7Sžo/33/2014 zo dňa 11. 6. 2015“, resp. „sp. zn. 9Sžp/10/2013 zo dňa 3. 6. 2015“, resp. „sp. zn. 5Sžo/86/2015 zo dňa 25. 5. 2015“) a vracia vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

II.

Podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 112 ods. 1 OSP môže ústavný súd v záujme hospodárnosti konania spojiť na spoločné konanie veci, ktoré u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zo všetkých štyroch sťažností vyplýva, že sťažovateľ namieta na súvisiacom skutkovom a právnom základe porušenie základných práv zaručených čl. 44 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva zaručeného čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru postupom a označenými uzneseniami najvyššieho súdu.

V sťažnostiach sťažovateľ zhodne argumentuje, že mu najvyšší súd odňal možnosť konať pred súdom tým, že sám zastavil konania o jeho žalobách podaných podľa druhej hlavy piatej časti OSP, resp. akceptoval na podklade rovnakých dôvodov zastavenie konania krajským súdom. Sťažovateľ nesúhlasí s aplikáciou označeného stanoviska správneho kolégia najvyššieho súdu na jeho prípady, a v postoji najvyššieho súdu vidí odstránenie reálnosti právnej ochrany, ktorú mu vnútroštátne právne predpisy (i medzinárodné zmluvy) ako subjektu tzv. tretieho sektora vo sfére ochrany a tvorby životného prostredia poskytujú.

Súčasne napokon sťažovateľ vo všetkých sťažnostiach navrhuje, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho označených práv zaručených ústavou, dohovorom a Aarhuským dohovorom a žiada zrušenie namietaných uznesení najvyššieho súdu.

Ústavný súd so zreteľom na právnu a skutkovú súvislosť všetkých štyroch sťažností rozhodol o ich spojení na spoločné konanie, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením

bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 44 ods. 1 ústavy každý má právo na priaznivé životné prostredie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, navyše bez toho, aby boli dotknuté procesy skúmania uvedené v odsekoch 1 a 2, každá Strana zabezpečí, ak sú splnené podmienky uvedené v jej národnom práve, ak sú nejaké, aby členovia verejnosti mali prístup k správne alebo súdne konaniu umožňujúcemu napadnutie konaní a opomenutí právnických a fyzických osôb a verejných inštitúcií, ktoré sú v rozpore s jej národným právom v oblasti životného prostredia.

Ako vyplýva z petítov sťažností, sťažovateľ sa nimi domáha vyslovenia porušenia svojich označených základných práv a práv garantovaných medzinárodnými zmluvami, ku ktorým malo dôjsť napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu. Tie vo svojej podstate znamenali, že de iure nedošlo k meritórnemu prejednávaniu a rozhodnutiu o dôvodoch,

ktoré podľa názoru sťažovateľa spôsobovali nezákonnosť správnu žalobou atakovaných rozhodnutí správnych orgánov a aj ujmu na jej právach a právom chránených záujmoch.

Sťažovateľ uvádza, že k tvrdeným porušeniam jeho práv došlo z dôvodu, že najvyšší súd nepostupoval pri výklade a aplikácii práva v súlade s požiadavkami Aarhuského dohovoru.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00).

Po preskúmaní sťažnosťami napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd v nich po materiálnej stránke zjavne vychádzal zo stabilného interpretačného prístupu k aplikácii ustanovení piatej časti OSP regulujúcich podstatu správneho súdnictva a jeho účelové zameranie v právnom štáte. Tento prístup najvyššieho súdu je predznačený jeho ustálenou judikatúrou stelesnenou napríklad rozhodnutím vo veci sp. zn. 4 SŽ/98-102/02 zo 17. decembra 2002. Predmetný právny názor najvyššieho súdu považuje ústavný súd za nanajvýš potrebné zopakovať, hoci mu je z jeho činnosti známe, že sťažovateľovi je zo strany najvyššieho súdu pravidelne pripomínaný: „... rozhodnutie sa nezrušuje iba preto, aby sa zopakoval proces a odstránili formálne vady,

ktoré nemôžu privodiť vecne iné, či výhodnejšie rozhodnutie pre účastníka. Ustanovenie § 250i ods. 3 OSP jasne zakladá prekážku, účelom ktorej je zabrániť zrušovaniu rozhodnutí správnych orgánov zo strany správnych súdov, ktoré sú po hmotnoprávnej stránke nezvratné, t.j. ich zmenu nemožno dosiahnuť opakovaním procesu pre vady správneho konania. Neznamená to však, že správne orgány nemusia rešpektovať základné zásady správneho konania, medzi ktoré nepochybne patrí zásada súčinnosti správneho orgánu a účastníkov konania, avšak pokiaľ porušenie tejto zásady nemá, tak ako v danom prípade, vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, smerovalo by zrušenie napadnutého rozhodnutia k čisto formalistickému zopakovaniu správneho konania.“

Sťažovateľ si sám musí uvedomovať potrebu reálneho dopadu súdneho rozhodnutia nielen na procesné práva a povinnosti účastníka správneho konania, ale aj na jeho reálnu možnosť nielen privodiť vecne iné či výhodnejšie postavenie, ale v tomto prípade vôbec na reálnu možnosť konanie zopakovať.

Ústavný súd zdôrazňuje, že ani sťažnosťami atakované uznesenia najvyššieho súdu nemali schopnosť porušiť právo sťažovateľa účinne sa zúčastniť konania vedeného ministerstvom vo veci povolenia výnimky z ochrany medveďa hnedého, resp. výnimky podľa § 13 ods. 2 písm. c) zákona o ochrane prírody. Neuniklo pozornosti ústavného súdu, že sťažovateľ toto svoje právo háji, avšak nikde vo svojich sťažnostiach neuvádza, akým spôsobom by ho chcel realizovať. Ak by aj súdy v správnom súdnictve sťažovateľovi vyhovelí a ním napadnuté administratívne rozhodnutia zrušili a veci vrátili ministerstvu na ďalšie konania, toto by nemalo inú možnosť, len svoje konania zastaviť, pretože ich predmety – výnimky – zanikli uplynutím času, na ktorý boli povolené a nejde o konania, ktoré by bolo možné začať z úradnej povinnosti. Osobitne je možnosť účinne realizovať práva podľa Aarhuského dohovoru sťažovaná v prípade, keď na základe platne udelenej výnimky už došlo k odstrelu chráneného živočícha (medveďa hnedého).

Ústavný súd poukazuje na stanovisko správneho kolégia najvyššieho súdu z 24. júna 2014 sp. zn. Snj 72/2013, v ktorom najvyšší súd spätne oprel svoj právny názor aj o nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 341/2007 z 1. júla 2008, keď okrem iného konštatoval,

že „v aplikačnej činnosti štátnych orgánov treba zohľadniť účel zákona“, a uviedol, že „nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahrňujúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy totiž neznamena výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 Ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona.“. Z tohto právneho názoru ústavného súdu potom najvyšší súd v stanovisku správneho kolégia vyvodil, že „ak žalobca nepreukázal ukrátenie na svojich subjektívnych právach, ktoré mu malo vzniknúť rozhodnutím o zastavení konania, je namieste, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby potvrdil ako vecne správny“.

Podľa § 82 ods. 9 písm. a) zákona o ochrane prírody orgán ochrany prírody konanie podľa tohto zákona zastaví, ak dôvod na konanie odpadol.

Podľa § 89 ods. 3 písm. b) zákona o ochrane prírody rozhodnutie vydané podľa tohto zákona stráca platnosť uplynutím času, na ktorý bolo vydané.

V relácii k citovaným ustanoveniam regulujúcim procesné aspekty rozhodovania v konaniach podľa zákona o ochrane prírody najvyšší súd v niektorých zo svojich napadnutých uznesení zdôraznil, že „zo skutkových okolností danej veci je zrejmé, že prvostupňové rozhodnutie žalovaného zo zákona stratilo účinnosť, a teda v danom prípade nejde o rozhodnutie, ktoré zakladá, mení alebo zrušuje oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté (§ 244 ods. 3 OSP) a súčasne napadnutým rozhodnutím žalovaného žalobca nemôže byť ukrátený

na svojich právach (§ 247 ods. 1 OSP)“, v iných zasa zdôraznil uplatňovanie § 244 ods. 3 OSP na rozhodovanie v správnom súdnictve.

Ústavný súd hodnotí poukaz najvyššieho súdu na § 244 ods. 3 OSP a na § 247 ods. 1 OSP v okolnostiach sťažovateľových prípadov ako veľmi výstižný. Správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Preto nemožno vyhovieť takému návrhu na začatie konania v správnom súdnictve, ktorého prejednanie síce vedie k zisteniu formálneho rozporu činnosti verejnej správy so zákonom, no zároveň v ňom nebude preukázaný žiaden zásah do individuálnej sféry navrhovateľa. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, voči ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná.

V posudzovaných prípadoch s ohľadom na právny stav daný citovanými ustanoveniami zákona o ochrane prírody v spojení s relevantnými skutkovými okolnosťami (pred rozhodnutím krajského súdu o sťažovateľových žalobách už uplynuli obdobia, na ktoré boli preskúmanými administratívnymi rozhodnutiami priznané sťažovateľom kritizované oprávnenia) je zreteľné, že prípadné meritórne prejednanie sťažovateľových žalôb nemohlo za žiadnych okolností viesť k poskytnutiu účinnej ochrany jeho subjektívnym právam. Preto fakt, že konania o žalobách podaných podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku boli ukončené procesne, teda zastavením a bez meritórneho rozhodnutia o dôvodoch žalôb, vedie už pri predbežnom prerokovaní spojených sťažností k záveru, že sťažovateľovmu základnému právu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy i jeho právu podľa čl. 46 ods. 2 ústavy bola poskytnutá ochrana v intenciách zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú (čl. 51 ods. 1 ústavy).

Vo vzťahu k sťažovateľovým námietkam založeným na poukaze na iné rozhodnutia najvyššieho súdu v obdobných sťažovateľových veciach ústavný súd odkazuje na už spomínané zjednocovacie stanovisko správneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Snj 72/2013 z 24. júna 2014, ktorým bola využitá zjednocovacia právomoc priznaná kolégiám najvyššieho súdu podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Zákonnou podmienkou využitia uvedenej právomoci kolégia najvyššieho súdu je zistenie, že došlo k výkladovým rozdielnostiam v právoplatných rozhodnutiach senátov toho istého kolégia. Cez túto podmienku zjednocovacia právomoc kolégií najvyššieho súdu prirodzene napĺňa stabilne judikovanú požiadavku ústavného súdu, podľa ktorej k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05).

Aj z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci *Beian v. Rumunsko* zo 6. 12. 2007 vyplýva, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva). K rozdielnej judikatúre prirodzene dochádza aj na úrovni najvyššej súdnej inštalácie. Z hľadiska princípu právnej istoty je ale dôležité, aby najvyššia súdna inštalácia pôsobila ako regulátor konfliktov judikatúry a aby uplatňovala mechanizmus, ktorý zjednotí rozdielne právne názory súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach.

Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom tematickom okruhu, ktorý viedol sťažovateľa k iniciácii viacerých konaní v správnom súdnictve, najvyšší súd učinil zadosť požiadavkám plynúcim zo zákona o súdoch z princípu právneho štátu (čl. 1 ods. 1 ústavy) i z judikatúry ESLP. Prijatie zjednocovacieho stanoviska z 24. júna 2014 má právny

význam aj v tom, že od tohto momentu požiadavka právnej istoty vyžaduje od senátov správneho kolégia najvyššieho súdu, aby pri nezmenenej právnej úprave toto stanovisko rešpektovali a z neho pri posudzovaní tzv. správnych žalôb v identických alebo obdobných prípadoch vychádzali, hoci aj v rozpore so svojimi rozhodnutiami z obdobia spred prijatia predmetného stanoviska. K takým rozhodnutiam patria aj tie, ktoré sťažovateľ vo svojich sťažnostiach argumentačne použil (rozhodnutie z 24. septembra 2013 vo veci sp. zn. 1 Sžp 6/2013 a rozhodnutie z 13. mája 2014 vo veci sp. zn. 1 Sžp 13/2013).

Podľa stanoviska správneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Snj 72/2013 z 24. júna 2014, *„ak došlo k uplynutiu lehoty na odstrel chráneného živočícha až v priebehu konania o rozklade, potom správny orgán musí zastaviť konanie celé. Ak však dôjde len k zastaveniu konania o rozklade, aj potom s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu č. R 103/2011, formálne zopakovanie administratívneho konania nepredstavuje pre účastníka vo vzťahu k skutkovej stránke veci reálnu možnosť dosiahnuť rozhodnutie v jeho prospech a za takýchto okolností platí, že nie každé porušenie procesného predpisu má za následok porušenie práv účastníka konania. Platí to najmä vtedy, ak sa účastníkovi inak vyhovie vo veci samej, kedy duplicitne reparaovať čiastkové pochybenia nie je potrebné. Zákon o ochrane prírody dáva do právomoci orgánu o ochrane prírody zastaviť konanie, ak dôvod na konanie odpadol a súčasne zakotvuje, že rozhodnutie vydané podľa tohto zákona stráca platnosť uplynutím času, na ktoré bolo vydané.*

Za takýchto okolností „odpadnutím dôvodu na konanie“ treba rozumieť v prípade časovo limitovaného rozhodnutia aj stratu „platnosti rozhodnutia“ ako právny dôvod, ktorý má za následok odpadnutie predmetu konania v dôsledku uplynutia času, na ktoré bolo vydané. Neplatnosť výnimky nemožno spájať len so skutočnosťou, že predmet konania zanikol napr. uhynutím zvieratá (medveďa hnedého).

Ak podľa § 82 ods. 9 písm. a) v spojení s § 89 ods. 3 písm. b) zákona o ochrane prírody došlo k zastaveniu správneho konania z dôvodu, že uplynutím času, ktorým bolo uplynutie lehoty na odstrel chráneného živočícha – medveďa hnedého, odpadol dôvod na konanie o povolení výnimky, je takýto postup a rozhodnutie v súlade so zákonom.

Ak rozhodnutie orgánu ochrany prírody o povolení na usmrtenie chráneného živočícha – medveďa hnedého podľa § 89 ods. 3 zákona o ochrane prírody stratilo platnosť

uplynutím času, na ktoré bolo vydané, odpadol dôvod na ďalšie konanie o povolenie takejto výnimky. Rozhodnutie orgánu ochrany prírody podľa § 82 ods. 9 písm. a) zákona o ochrane prírody správneho orgánu potom nemá predmet konania, lebo takýmto predmetom konania nie je zviera, na odstrel ktorého bola potrebná výnimka, ale predmetom správneho konania je právna podmienka, ktorou je samotná výnimka. Ak takáto výnimka neexistuje, lebo jej platnosť zanikla, potom súčasne odpadol aj predmet správneho konania a súd prvého stupňa musí zamietnuť žalobu proti takémuto rozhodnutiu zastavení konania o neplatnej výnimke zamietnuť.“.

Neušlo pozornosti ústavného súdu, že sťažnosťami atakované uznesenia najvyššieho súdu nemali za následok nevyhovenie sťažovateľovým žalobám, teda nešlo o rozhodnutia, ktoré by sťažovateľovi privodili vecne negatívny výsledok. Najvyšší súd napadnutým uzneseniami konania o sťažovateľových správnych žalobách zastavil, a privodil mu tak negatívny výsledok procesného charakteru bez meritórneho vysporiadania sa so žalobnými dôvodmi. Zistený fakt má priamu súvislosť s obsahom základného práva na súdnu ochranu a v reláciách správneho súdnictva nepochybne aj so základným právom zaručeným čl. 46 ods. 2 ústavy, pretože nezákonné procesné zastavenie konania môže nadobudnúť až rozmery odmietnutia spravodlivosti (napr. m. m. III. ÚS 467/2015).

Na tomto mieste však ústavný súd musí opätovne podčiarknuť jeho postavenie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti oddeleného od sústavy všeobecného súdnictva (čl. 124 ústavy). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01).

Podstata základného práva na súdnu ochranu i základného práva zaručeného čl. 46 ods. 2 ústavy v sťažovateľových prípadoch vyžadovala, aby súdy v správnom súdnictve

zabezpečili nápravu eventuálneho nezákonného ukrátenia sťažovateľa na jeho právach či právom chránených záujmoch. Ako však už bolo viackrát zdôraznené, relevantné okolnosti neumožňovali súdom takto vymedzený účel naplniť, pretože v čase ich rozhodovania už prípadné zásahy do sťažovateľových práv nepôsobili. Uplynula totiž doba, počas ktorej bolo možné využiť administratívnymi rozhodnutiami zakotvené práva, priznanie a následný výkon ktorých sa sťažovateľ svojimi správnyimi žalobami snažil odvrátiť. Z hľadiska kritéria ústavno-súdneho prieskumu daného požiadavkami plynúcimi z čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy na konania o sťažovateľových žalobách preto ústavný súd uzatvára, že je irelevantné, či tieto žaloby boli vecne zamietnuté alebo či konanie o nich bolo procesne zastavené. Otázka voľby jedného z popísaných dvoch postupov najvyššieho súdu je otázkou zákonnosti. Berúc do úvahy zistené skutkové okolnosti prejednávanych káuz nejde o problém ústavnej relevancie. Namietané rozhodnutia najvyššieho súdu teda nevykazujú znaky svojvôle a sú dostatočne odôvodnené, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právnych názorov najvyššieho súdu.

Ústavný súd tak vyhodnotil sťažovateľove námietky, na ktorých založil názor o porušení svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako nedôvodné. Preto sú sťažnosti v týchto častiach zjavne neopodstatnené. O zjavne neopodstatnený návrh totiž ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Obdobný záver platí aj pre právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom

právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07). Ústavný súd neopomína z judikatúry ESLP (napr. rozsudok zo 16. 7. 1971 vo veci Ringeisen c. Rakúsko, séria A, č. 13) limitovaný priestor pre uplatňovanie práva na spravodlivé súdne konanie v správnom súdnictve (pojem „občianske práva a záväzky“ a „trestné obvinenie“), no nepovažoval za potrebné sa touto otázkou bližšie zaoberať, keďže bez ohľadu na odpoveď by k záveru o porušení práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu nemohol dospieť.

Rovnaký záver ako vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy je potrebné prijať aj k namietanému porušeniu práva sťažovateľa zaručeného čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru. Jeho zakotvenie v medzinárodno-právnom dokumente totiž odkazuje na splnenie podmienok vyplývajúcich z vnútroštátneho práva. Tie sú v podmienkach Slovenskej republiky v správnom súdnictve dané práve už spomínaným primárnym účelovým zameraním na ochranu subjektívnych práv žalobcu. Preto ak súd v správnom súdnictve nemohol pre nedostatok vplyvu preskúvaných rozhodnutí orgánov verejnej správy na subjektívnu pozíciu sťažovateľa preskúmať ich zákonnosť, potom rešpektoval vnútroštátne podmienky uplatnenia práva zaručeného čl. 9 ods. 3 Aarhuského dohovoru, a tak nemohlo za žiadnych okolností dôjsť k jeho porušeniu.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na priaznivé životné prostredie podľa čl. 44 ods. 1 ústavy, ústavný súd predznamenáva, že ide o základné právo hmotnej povahy, ktorého sa možno domáhať len medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie ústavy vykonávajú (čl. 51 ods. 1 ústavy).

Všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavno-procesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom

ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (obdobne napr. II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Keďže ústavný súd sťažnosti v častiach pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uzneseniami najvyššieho súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie ďalších častí sťažností, ktorými sťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 44 ods. 1 ústavy, je nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomného vzťahu medzi právami hmotno-právneho charakteru a ústavno-procesnými princípmi z perspektívy ich možného porušenia. Aj v týchto častiach sú preto sťažnosti sťažovateľa zjavne neopodstatnené.

Keďže sťažnosti boli odmietnuté pre zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na skutočnosť, že sťažnostiam bude vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. februára 2016